

CESTOVÁNÍ 25 LET POTÉ

Otevření hranic se stalo jedním ze symbolů změn ve střední a východní Evropě po roce 1989. Také Češi při hodnocení změn po sametové revoluci stabilně hodnotí kategorii cestování jako jednoznačně zlepšenou. Cestování je tématem tohoto 14deníku, který připomíná, jak se cestovalo před pádem železné opony, a popisuje změny, které se od té doby udály v možnostech cestování Čechů.

PŘED ROKEM 1989

Cestovat na Západ před rokem 1989 směli pouze vyvolení. Ale ani výjezd do některých zemí východního bloku nebyl zcela bez překážek. Také např. do Ruska musel mít člověk pozvání. V komunistickém Československu existovalo pouze 5 cestovních kanceláří (Čedok, Sporttunist, CKM, Rekrea, Autoturist). Procedura zahraniční cesty však nezahrnovala pouze koupi zájezdu. Člověk musel dostat tzv. výjezdní doložku, jejímuž vydání předcházelo např. souhlas zaměstnavatele či svazu mládeže. K získání cizí měny byl pak nutný tzv. devizový příslib. Běžnou praxí však také bylo shánění valut neoficiální cestou.

Mezi nejčastější destinace patřily samozřejmě země východního bloku jako Německá demokratická republika (NDR), Bulharsko, Rumunsko či Maďarsko. Oblíbená byla také Jugoslávie, kam však byl po roce 1972 přístup omezen.

ZPÁTKY DO EVROPY

Železná opona se v Evropě začala postupně otevírat již od začátku roku 1989. Maďarští občané směli volně cestovat do zemí západní Evropy dokonce již od roku 1988. V létě 1989 pak byly odstraněny zátarasý na hranici Maďarska s Rakouskem. Naproti tomu režim v Československu dlouho nepovoloval a na žádost NDR dokonce uzavřel hranice pro její občany. V důsledku toho začala řada východoněmeckých občanů nocovat na půdě velvyslanectví SRN v Praze. 17. listopadu konečně dorazila revoluce i do Prahy a v prosinci se otevřely také československé hranice a začala demontáž zátarasů.

Hybatelem dalšího zjednodušování podmínek cestování Čechů byl vstup České republiky do Evropské unie (EU). Ačkoli země přistoupila v roce 2004, trvalo ještě několik let, než obyvatelé České republiky nabyli plně svobody pohybu, která je jednou ze základních politik EU. Co se týče trhu práce resp. volného pohybu za prací, stanovila si většina starých členských zemí různě dlouhá přechodná období pro otevření svého trhu práce občanům nových členských států včetně ČR. Posledními zeměmi, které otevřely pracovní trh i Čechům, byly Rakousko a Německo v roce 2011.

Co však zásadně změnilo podmínky cestování Čechů nejen za prací, byl vstup do Schengenského prostoru. Přípravy započaly již s přípravami na vstup do EU. Dne 21. prosince 2007 skončily kontroly na státních hranicích. Od dubna 2008 pak občané ČR

nemusí podstupovat ani přísné kontroly na letištích, letí-li do země Schengenského prostoru.

NA OBČANKU

Ve srovnání s dokumenty, které potřeboval člověk pro vycestování před rokem 1989, stačí dnes do členských států EU, Islandu, Norska, Lichtenštejnska, Švýcarska, Albánie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Makedonie a Srbska jako cestovní doklad občanský průkaz.

Kromě států EU a Evropského hospodářského prostoru neplatí v dalších 68 státech světa pro občany ČR vízová povinnost.

Cestu do země, kde není nutné vízum, nemusí člověk nikde registrovat. Ministerstvo zahraničních věcí však nabízí službu DROZD (Dobrovolná registrace občanů ČR při cestách do zahraničí), jež je určena k rychlému zajištění pomoci českým občanům v zahraničí, kteří jsou v nouzi či ohrožení. Zároveň díky ní mohou být občané informováni o hrozbách či přírodních katastrofách v zemi, v níž se nacházejí.

JAK CESTUJÍ ČEŠI

Podle dat Českého statistického úřadu¹ podnikli v roce 2013 Češi starší 15 let téměř 5,8 milionu zahraničních cest. Toto číslo zahrnuje jak soukromé (5,3 mil.), tak služební cesty (0,5 mil.). Nejčastějším cílem služebních cest jsou země EU, konkrétně Německo a Slovensko. Krátké soukromé cesty vedou nejčastěji také do zemí Evropské unie a našich sousedních států. Nejoblíbenější destinací delších zahraničních dovolených je pak Chorvatsko. Další nejčastější cílové země pro delší pobyty najdete v tabulce níže².

¹ Tato data vznikají na základě pravidelného čtvrtletního výběrového šetření cestovního ruchu. Výsledky šetření jsou pak přepočteny na celou populaci pomocí váhových koeficientů.

² Delší zahraniční dovolená – pobyt v zahraničí se 4 a více přenocováními

Zejména mladá generace má možnost vycestovat na zahraniční studijní pobyty. V akademickém roce 2012/2013 vycestovalo v rámci programu Erasmus 6 437 českých studentů. Nejčastějším cílem pobytu bylo Německo, následované Španělskem a Spojeným královstvím.

Tabulka 1: Nejčastější destinace delších dovolených Čechů

Cílová země	Počet cest v roce 2013 (v tis.)
Chorvatsko	797
Itálie	526
Slovensko	496
Rakousko	339
Řecko	339
Turecko	280
Španělsko	185
Francie	149
Egypt	122
Německo	115
Tunisko	115
Bulharsko	115
Maďarsko	90

Zdroj: ČSÚ

Zdroje:

Centrum pro výzkum veřejného mínění (www.cvvm.soc.cas.cz)

Český statistický úřad (www.czso.cz)

Euroskop (www.euroskop.cz)

Historický kaleidoskop (www.historickykaleidoskop.cz)

Ministerstvo zahraničních věcí (www.mzv.cz)

